

Véghelyi Balázs

Közös dolgaink

Éppen egy újságcikk megírásával bíbelődtem, amikor a népszerű budapesti szórakozó- és beszélgetőhely félhomályában mellém telepedett néhány külföldi fiatal. Mint kiderült, portugálok és svédek angol nyelven egyesült gyermekei. Lelkesek és nyitottak voltak. Az angolt anyanyelvi szinten beszélték, de amikor a portugál és a svéd kultúrára terelődött a szó, döbbenetes tájékozatlanságot mutattak. Magyarországról pedig jóformán semmit nem tudtak. Liszt Ferenc, Bartók Béla, Teller Ede, Márai Sándor, Puskás Ferenc: ismeretlenek számukra. Amikor rám terelődött a szó, beütöttem az internetes keresőbe a nevemet, és hangosan örültem, amikor látták, hogy egy „híres íróval” állnak (pontosabban: ülnek) szemben. Én kevésbé örültem, inkább szégyelltem magam az előbb említettek emléke előtt. Ekkor fogadtam meg magamnak, hogy akármelyik országba vezet későbbiekben az utam, az eddigiéknél is jobban felkészülök az adott ország földrajzi és kulturális nevezetességeiből, illetve megtanulok az ország hivatalos nyelvén néhány alapvető kifejezést. Minden nemzet megérdemel ennyi tiszteletet.

*

A globalizáció és a multikulturalizmus, eredeti célkitűzése ellenére, nem tette színesebbé a világot. Ha egymásra kenjük az összes színt, abból nem sokszínűség születik, hanem egy nagy, azonosíthatatlan színű paca. A világ akkor lenne igazán sokszínű, ha ezek a színek egymás mellett, de egymástól elkülönülve virítanának az élet nagy festőállványán. Ha minden nemzet egy határozott ecsetvonással képviselné magát rajta. Így valósulhatna meg Babits Mihály sokat idézett hitvallása: *„Én hiszek a testvériségben, a színek együtt adják ki a képet, a hangok együtt adják a koncertet.”*

*

A kor, amelyben élünk, nagy figyelmet fordít az emberi jogokra. Ezzel nincs is baj, egészen addig, amíg az emberi jogok nem ütköznek az emberi értékekkel. Az ütközésnek, sajnos, egyre gyakrabban az utóbbiak lesznek a kárvallottjai. Hasonló elvi karambolokat szenved sokszor az őszinteség és a tapintat. Mind a kettő az emberi nem legszebb jellemvonásai közé tartozik. A különbség talán az, hogy míg az előbbi mindenkit alanyi jogon megillet, addig az utóbbit ki kell érdemelni.

*

Jogok és értékek. Őszinteség és tapintat. Nagy szavak, nagy témák. Sokat lehet róluk vitatkozni. Persze vitatkozni is tudni kell. A vita néha már-már békés korunk háborúpótlékának tűnik: lövészárkok mögé bújva vagy székértáborok zugaiból célzunk az ellenfélre, a megsemmisítés szándékával. Eszünkbe sem jut,

amit az ókori görögök és a római rétorok gondoltak a kulturált vitáról. Néhány készen kapott érvvel próbáljuk legyűrni a szintén készen kapott érvekkel támadó ellenfelet (vagy ellenséget). Nem vesszük észre, hogy a győzelem így nem a mi győzelmünk lesz, ahogy a vereség sem a mi bukásunk. Ha egyáltalán beszélhetünk győzelemről és bukásról ilyen körülmények között. Mi, magyarok, a muhi csata óta megtanulhattuk volna, hogy a szekértáborok semmire sem jók.

*

Az utolsó mondat nem csak a politikáról szól. A szekértáborok rendszere ugyanis sokkal bonyolultabb ennél. Gazdagok és szegények. Fiatalok és idősek. Férfiak és nők. Szellemi és fizikai dolgozók. Munkaadók és munkavállalók. Bölcsészek és mérnökök. Tanárok és szülők. Mind-mind egymást feltételező, segítő és kiegészítő csoportok kellenének, hogy legyenek. Ahogy Petőfi írta: *„Legyünk szemei mindnyájan / Egy láncnak, / Szüksége van mindnyájunkr’ a / Hazának.”*

*

Sokan vannak, akik összetévesztik az aktuális kormányzatot az állammal, az aktuális államberendezkedést pedig az országgal. A mindenkori kormányt lehet, olykor kell is kritizálni. Az állam működésével szemben szintén megfogalmazhatunk kritikákat. De az ország és a haza ennél magasabb szinten leledzik. Vörösmarty *Szózatán*ak első versszakainak üzenete független a mindenkori hatalomtól és a mindenkori államberendezkedéstől. Az Illyés Gyula által megálmodott *Haza, a magasban* eszméje szintúgy. Ezt az eszmét kellene lehoznunk a földre egy vonalba, hogy mindenki magáénak érezhesse, és rendületlenül híve lehessen.

*

Anyagba ragadó és szélsőségesen individualista korunkban szellemről, kultúráról és közösségről beszélni kissé anakronisztikusnak tűnhet. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy minden korban az számított forradalminak és haladónak, ami szemben állt a korszellemmel és a tömegízléssel. Akiket hasonló kérdések foglalkoztatnak, nyugtassák magukat ezzel. Az igazság persze mindig odafönt van.